

Archeologický výskum v Santovke

Od roku 2008 uskutočňuje Archeologický ústav SAV, z prostriedkov Vlády SR systematický archeologický výskum opevneného sídliska zo staršej doby bronzovej v Santovke, miestnej časti Malinovec (predtým Maďarovce), okr. Levice, v polohe Travertínový lom. Doterajšie sondážne práce sa sústredili na strednú, južnú a juhovýchodnú časť náleziska ako aj na západný okraj zachovanej časti sídliska – pozdĺž starého lomu na travertín (lom III).

Výskumom sa podarilo preskúmať viacero stavieb, z ktorých osobitnú pozornosť si zasluhuje objekt odkrytý v juhovýchodnej časti náleziska. Jeho severozápadná časť bola zahĺbená do travertínového podlažia a je tak unikátnym dokladom pravekých kamenárskych prác. V jeho interiéri sa nachádzali dve kolové jamy tiež zahĺbené do travertínu. V interiéri stavby boli odkryté viaceré ohniská, z ktorých niektoré zrejme slúžili na tavenie medenej suroviny. Neďaleko ohnisk sa nachádzala kamenná forma (kadlub) na odlievanie bronzových dýk. Ďalej sa v priestore obydla našli, okrem veľkého počtu zlomkov keramiky (maďarovskej a severopanónskej kultúry) aj dva mimoriadne dôležité nálezy zhotovené z parohoviny. Prvým je objímka valcovitého tvaru, bohato zdobená rytým ornamentom, a druhým je trubička s jedným otvorom na boku, vo vnútri ktorej sa zachoval kostený jazýček. Možno ju s najväčšou pravdepodobnosťou považovať za píšťalku. Na povrchu je zdobená rytým tzv. „mykénskym“ špirálovitým ornamentom, ku ktorému analógie nachádzame na viacerých artefaktoch v Karpatskej kotline, ale i vo východnom Stredomorí a v Eurázijskej oblasti. Ide doteraz o prvý nález „píšťalky“ tohto druhu v strednej Európe. Na základe uvedených nálezov sa možno domnievať, že obydlie patrilo remeselníkovi – kovolejárovi, ktorý zrejme mal v tamojšej komunite aj úlohu šamana.

Uvedený artefakt spolu s ďalšími nálezmi sa prihovára za predpoklad, že osada v Santovke bola v staršej dobe bronzovej centrom kultu a náboženských ceremónií.

Prof. PhDr. Jozef Bátora, DrSc.
vedúci výskumu

Obr. 1. Pohľad na lokalitu z juhu

Obr. 2. Pohľad do sondy

Obr. 3. Objímka z parohoviny